

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K, za gg. učitelje in ljudske knjižničarje pa le 4 K na leto. Posamezna številka stane 30 h. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štey. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 1. V Ljubljani, 15. januarja 1918. Letnik XXXV.

Obseg: Naznanilo kmetovalcem. — K sedanjim vinskim cenam na Kranjskem. — Raba kalijevih umetnih gnojil. — Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo. — Kmetje, pazite na davčno napoved! — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — **Inserati.** — Blagovno poročilo. — Tržno poročilo.

Modra galica v l. 1918.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je za letos, enako kakor lani, v izdatnejši meri poskrbelo za modro galico, zato jo je za Kranjsko toliko odkazalo, da je pride na vsak *ha* vinograda 35 *kg*, ali na oral dobrih 16 *kg*, oziroma na 100 trt 3 $\frac{1}{2}$ *kg*.

Cena državni modri galici bo letos

K 3.70 za *kg*,

in sicer **z vsemi stroški vred** na mestu, kjer se bo razdeljevala, toda brez vreče ali posode, ki jo mora vsakdo s seboj prinesiti.

V vseh vinorodnih pokrajinah naj se vinogradniki nemudno organizirajo, t. j. naj se takoj med seboj dogovore, kdo prevzame razdeljevanje modre galice. Družbene podružnice, kmetijske zadruge, posojilnice ali županstva, naj kar samiodsebe prevzamejo razdeljevanje modre galice za svoj okoliš, vendar *sme biti v vsakem kraju le ena razdeljevalnica*. Kjer ni za razdeljevanje kake take korporacije, naj to delo prevzame kak zanesljiv zasebnik. Tista korporacija (družbena podružnica, kmetijska zadruga, posojilnica ali županstvo), oziroma zasebniki, ki prevzamejo razdeljevanje modre galice, naj to nemudno naznanijo c. kr. kmetijski družbi in naj na primeren način tudi obveste vse vinogradnike svojega okoliša, da se vedo pri njih za galico zglasiti.

Državna modra galica se bo v l. 1918. pod naslednjimi pogoji oddajala:

1. Modra galica se naravnost nikomur ne pošlje, ampak le potom priglašanih razdeljevalnic.
2. Vsak vinogradnik ima pri svoji razdeljevalnici naročiti zahtevano množino državne modre galice, toda ne več kakor 35 *kg* za *ha* vinograda.
3. Naročeno galico je takoj pri naročitvi plačati po K 3.50 za *kg* in nikakor ne več, kajti kmetijska družba bo poplačala vse stroške za vožnjo in za razdelitev.
4. Oddaja državne modre galice izven Kranjskega je strogo prepovedana in je kot goljufivo dejanje kaznjivo.
5. Razdeljevalnice naj naročnike na galico in plačane vsote sproti pravilno zapisujejo, da bodo računi vedno v redu. Kdor se brez lastne krivde za državno galico šele pozneje zglaš, naj jo vendarle v razmerju z zalogo dobi, kajti vsak kranjski vinogradnik ima pravico do toliko državne galice, kolikor mu je gre z ozirom na velikost njegovega vinograda.

6. *Došla naročila s vplačanim denarjem vred je takoj odposlati podpisani družbi*, kajti družba mora naprej plačati za Kranjsko določeno galico, zato mora skrbeti, da ne izgubi preveč obresti od založenega denarja in da nima ogromnih stroškov z vskladanjem galice v Ljubljani.

Družba si pridrži pravico na podlagi uradnih podatkov, ki jih ima v rokah, naročila na modro galico tistim vinogradnikom skrbeti, ki več naroče, kakor nanje pride z ozirom na velikost ploskve njihovih vinogradov.

Ker je sedaj in prihodnje mesece gotovo pričakovati znatnih ovir pri železniškem prometu, zato kmetijsko ministrstvo ne prevzame nikake obveznosti, da bo določena galica takoj prišla v deželo, ampak bržkone v posameznih obrokih. Če bo temu tako, bo družba modro galico pošiljala tudi le v obrokih; vsekako se pa bo z vso silo skrbelo, da vinogradniki dobe galico pravočasno za prvo škropljenje. Da dobi vsaka razdeljevalnica za vinogradnike svojega okoliša pravočasno vsaj potrebni del modre galice za prvo škropljenje, **zato je z vso naglico naročitve priglasiti.**

C. kr. kmetijska družba kranjska.

K sedanjim vinskim cenam na Kranjskem.

(Dopis z Dolenjskega.)

V 23. št. lanskega „Kmetovalca“ sem bral dopis, v katerem pojasnjuje neki dopisnik pretiranje sedanjih vinskih cen. V dopisu se navaja nekega neimenovanega vinogradnega veščaka, ki je pri nekem sodišču kot tak izrekel, da znašajo pridelovalni stroški pri posestniku, ki svoj vinograd obdeluje izključno z najetimi delavci — povprečno 1140 K za oral. V tej svoti, pravi dopisnik, so vračunjene mezde delavcem s hrano in pijačo, kolje, galica, žveplo itd. Trditev tega veščaka, da stanejo vsi pridelovalni stroški v sedanjem času na oral samo 1140 kron, mu pač lahko zavrne vsak najbolj preprost vinogradnik. Če bi šlo za malo razliko, bi človek ne oporekal ničesar, a tako pa, ko znaša razlika nad 100%, lahko razburja taka trditev veščaka vsakega najmirnejšega človeka.

Gospod veščak! Zelo hvaležen bi Vam bil, ako bi mi hoteli podati specificirane pridelovalne stroške za Vaš 7 oralov velik vinograd, na podlagi Vaše izpovedbe pri nekem sodišču.

Da ni vinogradnik s ceno po 3 krone za liter izredno dobrega letošnjega pridelka posebno zadovoljen, se mu vsled tega nikakor ne more očitati oderuštva. Če primerjamo vinske cene tik pred vojno, ko so znašale iste za liter vina veliko slabše kakovosti kakor letos od 50—60 vinarjev s sedanjimi ravnalnimi cenami, odgovarja razlika petkratnemu povišanju.

Oglejmo si nekoliko sedanje cene onih vsakdanjih potrebščin vinogradnikov in jih primerjajmo s cenami mirnega časa in videli bomo, kako gorostasna razlika je tu nastala:

1. Dobra moška moč, brez hrane 2—3 K na dan, sedaj vsaka najslabša moč s hrano in pijačo 5—6 K. Če računimo zraven hrano in pijačo tega delavca, stane sedemkrat več, kakor v mirnem času.

2. Vinogradska brizgalnica iz bakra je stala preje 30 K, sedaj stane taka iz železa 200 K.

3. 1 kg galice preje 60 v, sedaj K 3-50. (Ta cena pa je le po zaslugi Kmetijske družbe, sicer bi stalo 1 kg galice 12 K in še več).

4. Ena matika preje 1 K, sedaj 6 K.

5. En plug preje 30 K, sedaj 200 K.

6. En komat preje 50 K, sedaj 300 K.

7. Vinska posoda preje 8—10 v za l, sedaj 40—60 v.

8. Navaden voz preje 80 K, sedaj 600 K.

9. Štranga preje 50 v, sedaj 5 K.

10. En par kmečkih čevljev preje 10 K, sedaj 100 K.

11. Ena srajca preje 3 K, sedaj 30 K.

12. Ena delavniška obleka preje 30 K, sedaj 300 K.

13. Ena špula sukanca preje 60 v, sedaj 30 K.

14. En par nogavic preje 80 v, sedaj 12 K.

15. En kg mila preje 80 v, sedaj 12 K.

Iz tega razvidimo, da so se cene vsakdanjih potrebščin posestnika v sedanjem času povišale ne le petkratno, temveč veliko večkrat, kakor pa cene vina.

Da si je pa posestnik v teh časih, ko drugi delajo z milijonskimi dobički, tudi on prihranil nekaj kapitala, mu ni šteti v zlo, ker je sam dobro prepričan, da se je ta kapital pri njemu le mimogrede začasno vstavil.

Ko si bo pa moral posestnik nabaviti novih stvari, ker se mu sedanje polagoma uničujejo in ko mu bo treba spraviti vse v prejšnji stan, kakor je bilo pred vojno, bo izčrpan ves njegov prihranek in primoran bo se vrhutega še zadolžiti.

Ako ne bi dobil posestnik iz vinograda in hleva nekaj dohodkov, odkod naj jih pa dobi? Mogoče za žito, ko ga prodaja po 40 K za 100 kg, kar zadošča v sedanjemu času komaj za eno srajco.

Je pač še nekaj takih ljudi, ki ne morejo trpeti, da bi tudi kmet kaj imel, ker si ga drugače ne morejo predstavljati, kakor zadolženega, raztrganega ter lastnika kakega razpadenega poslopja. Potrpite gospodje, tudi to še pride, ker so vsi, še večji kapitali danes vprašljivi.

Raba kalijevih umetnih gnojil.

Izmed umetnih gnojil, ki smo jih vajeni pri nas rabiti, so najvažnejša sledeča:

Dušičnata umetna gnojila: čilski soliter, amonijev sulfat in dušičnato apno;

fosfatna umetna gnojila: Tomasova žlindra, kostna moka in razni superfosfati;

kalijeva umetna gnojila: kajnit in kalijeva sol.

Različna umetna gnojila ne morejo eno drugega nadomestiti, ampak je za vsak slučaj izbrati pravo, oziroma prava umetna gnojila. Že desetletja pišemo in pridigujemo o umetnih gnojilih ter o njih rabi, a še vedno večina kmetovalcev nima o njih pravega pojma ter menijo, da je vsako posamezno umetno gnojilo za vsak poseben slučaj samozase dobro. Temu seveda ni tako, zato je toliko prevar.

Vsled sedanje vojne, ki je vzrok, da tvornice nimajo sirovin za izdelovanje umetnih gnojil, ali pa jim manjka delavcev, je umetnih gnojil vedno manj. Bodočo pomlad je računati s prav majhno množino dušičnatih in fosfatnih umetnih gnojil ter bo v najboljšem

slučaju, če ne bo ovire pri železniškem prometu, dobiti le kalijeva umetna gnojila. Samo s kalijevimi umetnimi gnojili se pa največkrat ne doseže velikega uspeha, včasih sploh nič. Tisti kmetovalci, ki ne vedo kaj so umetna gnojila, pa kupujejo tjavendan tisto kar je dobiti, n. pr. kalijeva umetna gnojila, ker mislijo, da je vseeno, češ, gnojilo je gnojilo.

Mi danes dobro vemo, kako se rastlina prehranjuje. Ona namreč dobiva največji del svoje hrane iz zraka in razmeroma prav malo iz zemlje.

Če pridelano rastlino popolnoma posušimo in jo sežgemo, ostane prav malo pepela. Rastlina torej sestoji iz vode, iz gorljivih snovi in iz negorljivih, to so tistih, ki ostanejo v pepelu in ki jih tudi imenujemo rudninske sestavne snovi rastline.

Kar je gorljivega v rastlini, razen dušika, to vse je dobila rastlina iz zraka. To pa, kar je v pepelu, je rastlina dobila iz zemlje. Pepel sestoji iz fosforove kisline, kalija, apna, magnezije, kremenca, železa itd. Te rudninske snovi, ki jih s pridelovanjem rastlin iz zemlje vzamemo, moramo z gnojenjem nadomestiti, če naj zemlja rodovitna ostane. Pri gnojenju se nam pa na apno ni veliko ozirati in prav nič na magnezijo, kremenc, železo itd., ker je teh rastlinskih hranilnih snovi v vsaki zemlji dovolj. Drugače je pa s fosforovo kislino in kalijem. Teh dveh rastlinskih hranilnih snovi pa v naših zemljah ni dovolj in jih zato moramo redno z gnojenjem nadomeščati.

Posebno važna je fosforova kislina, ki jo spravimo v zemljo s fosfatnimi umetnimi gnojili in ki prav posebno dela zemljo rodovitno. Brez zadostnih množin fosforove kisline v zemlji ne more nobena rastlina dobro uspevati, zlasti ne more delati obilo semena, t. j. zrnja in zato brez fosfatnih umetnih gnojil ni pričakovati obilega pridelka pri žitu in sploh pri rastlinah, ki jih pridelujemo zaradi njih semena. Fosfatnih umetnih gnojil pa žal letos ne bo veliko dobiti in tiste množine, ki utegnejo priti, bodo silno neznatne. Isto tudi velja o dušičnatih umetnih gnojilih, in zato nujno priporočamo dobro izrabljati hlevski gnoj in zlasti gnojnico, ki imata v sebi veliko dragocenega dušika.

Izmed vseh umetnih gnojil bo še največ, četudi ne obilo, na razpolaganje kalijevih umetnih gnojil. Ker našim kmetovalcem manjka gnoja in umetnih gnojil na vseh koncih in krajih, zato pridno segajo po kajnitom in kalijevi soli, in sicer največkrat s popolnoma napačnim mnenjem, da s temi umetnimi gnojili vse dosežejo. To napačno mnenje moramo žal kot popolnoma neutemeljeno zanikati. *Rastlinska hranilna snov kalij, ki se nahaja v kajnitom ali v kalijevi soli, je pač zelo važna, a pride do pravega učinka le tedaj, če rastlina najde v zemlji predvsem dovolj dušika in fosforove kisline.* S kajnitom in kalijevo soljo se torej doseže edinole takrat ugoden uspeh, če je v zemlji dovolj dušika in fosforove kisline. Vselej bodo pa kalijeva umetna gnojila pri tistih rastlinah dobro učinkovala, ki potrebujejo posebno veliko kalija za svojo prehrano, in te so: krmska pesa, sladkorna pesa, ki jo bomo letos sadili namesto krmske, ker od te ni dobiti semena, in krompir. Krompirju se sme gnojiti le s kalijevo soljo, ki naj se dovolj zgodaj, t. j. vsaj nekaj tednov pred saditvijo po njivi raztrese, nikakor pa ne s kajnitom, ki ima v sebi veliko klorovih spojin, ki so za krompir naravnost strupene. Tudi za gnojenje v vinogradih je kalijeva sol prav dobra, četudi enostransko učinkujoče umetno gnojilo, kajti trta potrebuje za dober razvoj grozdja zelo veliko kalija.

Imejte torej pred očmi, da so kalijeva gnojila samazase malokdaj dobro učinkujoča in da ima gnojenje samo z njimi le tedaj uspeh, če je v zemlji že od poprej dovolj dušičnatih in fosfatnih snovi.

Sicer pa skrbite tudi za gnojenje s fosforovo kislino, ki je posebno važna in če ne dobite bodočo pomlad kupiti fosfatna umetna gnojila, pa skrbno porabite tista domača gnojila, ki imajo razmeroma veliko fosforove kisline v sebi in ki končno enako učinkujejo, kakor tista, ki se kupijo. Taka fosfatna gnojila so predvsem pepel od lesa, ki je naravnost umetno gnojilo, gnoj iz kurnjakov in golobnjakov ter človeški gnoj iz stranišč. Iz kurnjakov in golobnjakov postrgan ptičji gnoj, dobro presušen in potem zdrobljen, je izborna fosfatna umetno gnojilo, ki ima istočasno v sebi tudi veliko dušika. Tudi stranišni, t. j. človeški gnoj ima v sebi veliko fosforove kisline in ga v sedanjih časih moramo skrbno povsod tam za gnojenje porabiti, kjer drugače rabimo fosfatna umetna gnojila.

Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.

Vsled vojnih razmer trpimo pomanjkanje raznih potrebščin, kakortudi zlasti pomanjkanje *žvepla* za žveplanje sodov in vina.

Od mnogih, od raznih strani priporočenih nadomestnih sredstev za žveplo pride v prvi vrsti v poštev *natrijev bisulfit*, beli, močno po žveplenem dvokisu dišeči prašek, ki smo ga doslej uporabljali le za ozdravljenje rjavečih vin.*)

Natrijev bisulfit ali žveplenokisli sodik je prenašičena spojina žveplovega dvokisa z natrijem (sodikom). Že na zraku se hitro razkraja in oddaja žveplov dvokis, to je tisto spojino žvepla s kisikom, ki se razvija, ako žveplo gori, ki je dušič, brezbarven plin.

Še hitreje se to godi, če se natrijev bisulfit pomeša s kako kislom tekočino (na pr. z vinom). Močnejša (vinska) kislina prepodi žveplov dvokis iz rahle spojine s sodikom in se z njim sama spoji. Tako oproščen žveplov dvokis učinkuje ravnotako, kakor oni, ki se razvije v sodu, ako v njem sežgemo žveplo. Iz tega sledi, da se da z natrijevim bisulfitom *vino ravnotako zažveplati kot z žveplom*.

Da, natrijev bisulfit ima še mnogo prednosti pred žveplom. Prva prednost je ta, da ga lahko natančno odtehtamo in tako natančno vemo, *koliko žveplovega dvokisa vinu dodamo*, kar pri porabi žvepla ni, ker en del žveplovega dvokisa, ki se ne da določiti iz soda pri natakanju vina zopet odide.

Vinski zakon dovoljuje, da se sme pri zdravljenju obolelih vin porabiti največ pet gramov ($\frac{1}{2}$ dg) natrijevega bisulfita na sto litrov vina. Ta množina v vsakem slučaju, to je naj si bo vino podvrženo rjavenju, sluznosti (vlačljivosti) ali drugi bolezni, zadostuje.

Če hočemo pa zdravo vino zažveplati, kar se pri pretakanju vedno priporoča, da obdrži vino svojo svetlo barvo in da se rajši učisti, potem zadostuje polovica te množine bisulfita, torej 2 do 3 g na hl.

Druga prednost natrijevega bisulfita je, da se z njim vino lahko zažvepla, ne da bi ga bilo treba pretakati.

*) Glej spis „Zakaj vino rjavi (nateguje), kaj je temu vzrok, kako se zabrani, oziroma odpomore?“ Spis se dobi pri c. kr. kmetijski družbi v ponatisu.

To pride zlasti pri vinih prav, ki so podvržena rjavenju in ki jim zrak, kojega se vino pri pretakanju več ali manj vselej nasrka, škoduje.

Natrijev bisulfit se razmeša v kozarcu vode, nato se raztopina vlije v vino, ž njim se dobro premeša in žveplanje je izvršeno.

Edina napaka natrijevega bisulfita je, da se na zraku hitro razkaja in postaja vedno slabši. Zato se ga mora hraniti v dobro zaprti posodi, najbolje v steklenici s širokim grlom, kakor jih na pr. rabimo za ukuhanje sadja. Seveda je treba steklenico z zamaškom iz plutovine, ali pa vsaj s tesno prilagajočim pokrovom dobro zamašiti.

Medtem, ko je raba natrijevega bisulfita za žveplanje vina že davno znana, se natrijevega bisulfita doslej ni rabilo za žveplanje prazne posode, ki ima namen, da se obvaruje posodo pred škodljivimi glivicami, zlasti pred plesnobo.

V 50. številu „Allg. Weinzeitung“ iz leta 1917. priporoča g. dvorni svetnik Karol plem. Portele, referent za vinarstvo v c. kr. kmetijskem ministrstvu na Dunaju, natrijev bisulfit tudi za žveplanje praznih sodov.

Vsakemu umnemu kletarju je znano, da je treba sod takoj, ko ga izpraznimo, dobro pomiti, osušiti, zažveplati in zabiti in da je le tako mogoče sod ohraniti pred pustim duhom ali pred plesnobo. Pri gorenju žvepla se razvijajoč plin, žveplov dvokis, zabrani razvoj škodljivih glivic na lesu v sodu in ohrani sod pred pokvarjenjem.

Iz prakse vemo, da je treba za enkratno žveplanje sodov vzeti pri manjših sodih (do 6 hl) 5 g, to je pol deke žvepla na vsak hektoliter vsebine.

Pri večjih sodih se vzame žvepla lahko nekoliko manj, ker je površina soda v razmerju z vsebino veliko manjša, kajti sod 1 hl ima notranje površine 169 m², sod 10 hl vsebine 66 m² in sod 100 hl samo 22 m² površine. Zato zadostuje za konserviranje lesa velikih sodov razmeroma veliko manj žvepla kot pri malih sodih, in sicer: za žveplanje 10 hl sodov 25 do 30 g (3 deke) žvepla in za žveplanje 100 hl sodov samo 100 do 120 g (10 do 12 dg) žvepla.

Ker žveplov dvokis iz soda sčasoma zopet izhlapi, ozir. se izpremeni v drugo obliko, je treba žveplanje vsaka dva do tri mesece ponoviti.

Ker se pa pri žveplanju sodov nabere v njih, zlasti po večkratnem žveplanju, precejšnja množina žveplove kisline, ki bi na okus vina slabo vplivala, je treba pred zopetno uporabo za vino sod dobro pomiti, če pa že dolgo časa ni bil v rabi in je bil večkrat žveplan, se priporoča sod bodisi s čisto vodo, ki smo jej dodali nekoliko sode, izlužiti.

Ako rabimo namesto žvepla za žveplanje sodov natrijev bisulfit, potem se to zgodi na sledeči način:

Izprazen sod od vina najprej dobro pomijemo, potem ga pa pustimo nekoliko časa (2 do 3 dni), da se posuši.

Nato vzamemo toliko vode, kolikor je treba, da se ž njo sod po dogah in dnesih dobro pomoči (oplakne). V tej vodi raztopimo primerno množino natrijevega bisulfita, kar se ravna po velikosti soda, ki ga je zažveplati.

Na vsak hl (100 litrov vsebine vzamemo pri manjših sodih (do 6 hl) 10 g (eno deko) natrijevega bisulfita, pri večjih sodih lahko nekoliko manj. V splošnem se lahko reče, da se potrebuje za žveplanje praznih sodov bisulfita še enkrat toliko kot žvepla.

S pripravljeno raztopino natrijevega bisulfita v vodi na to sod dobro izplaknemo. Najbolje, da naličimo raztopino v sod, sod zamašimo in ga toliko časa semtertja kotamo, da se po dogah in dnesih s to tekočino povsod dobro pomoči.

Sod ostane zabiti in je potem varen pred pokvarjenjem. Po preteku 2 do 3 mesecev, sploh vselej takrat, ko sod, če ga odmašimo in poduhamo, ne diši več po žveplovih sokislini, je treba žveplanje ponoviti.

Velike sode, ki imajo vratica, zažveplamo z natrijevim bisulfitom tudi lahko na sledeči način:

Odtehtano množino natrijevega bisulfita (6 do 8 g na hl) stresemo v kako lončeno skledico in jo polijemo s kozarcem stanjšane solne kisline. Nato vratica hitro zapremo in tudi veho (najbolje že poprej) dobro zamašimo. Močnejša solna kislina prežene iz natrijevega bisulfita žveplov dvokis, ki sod napolni in ga obvaruje pred pokvarjenjem. Po preteku 2 do 3 mesecev to delo ponovimo.

Stanjšano solno kislino si pripravimo lahko sami na ta način, da si kupimo v drogeriji nekaj močne (koncentrirane) solne kisline, (ne narobel!), od te vlijemo v kozarec vode približno dobro žlico, ter jo z vodo premešamo. Ta način žveplanja sodov z bisulfitom ima pred že opisanim še to prednost, da ostane sod pri njem popolnoma suh.

B. Skalický.

Kmetje, pazite na davčne napovedi!

Imamo neki posebni davek, ki ga je plačevati poleg zemljiškega in obrtnega davka in ki se imenuje »dohodnina«, ali tudi »osebna dohodnina«.

Dohodninski davek ali osebno dohodnino je vsakdo dolžan odrajavati, čegar dohodki znašajo na leto več kakor 1600 K.

Malokateri kmet ima na leto 1600 K čistega dohodka, zato večina kmetov z dohodnino doslej ni bila obdavčena in zato malokateri kmet o tem davku kaj vé. Zaradi vojne pa država potrebuje velikih dohodkov; skušala bo vsepovsod davek zvišati, ali nove davčne vire poiskati in bodo davčne oblasti po možnosti tudi kmetom nalagale plačevanje dohodnine. To bo tem lažje storiti, ker so kmetje v zadnjih vojnih letih res stržili za svoje pridelke in živino velike vsote ter bodo davčne oblasti lahko kmalu izračunile, da je imel kmet najmanj 1600 K čistega letnega dohodka. Od davčnih oblasti izračunan čist dohodek pa največkrat ne bo resničen, oziroma pravilen, ker bodo preveč gledali samo na kmetove denarne dohodke in premalo upoštevali njegove ogromne stroške.

Veliko kmetov je n. pr. prodalo zaradi pomanjkanja krme več živine iz svojih hlevov, kakor bi jo pri umnem gospodarstvu smeli, zato imajo na eni strani res velik denarni dohodek, a na drugi strani so svoje kmetije silno oškodovali, ker so nekaj odprodali, kar tvori bistveni del njihove obratne glavnice, zato tak skupiček ne sme veljati kot dohodek in čisti dobiček, ampak kot odprodaja inventarja. Če kaka tvornica med vojno ni mogla naprej delati in je imela priliko svoje stroje drago prodati, zato skupiček za stroje nikakor ni kak čist dohodek, ampak le odprodaja inventarja, t. j. premoženja. Odprodajo živine v preobliki meri je staviti v isto vrsto, kakor odprodajo strojev iz tvornice.

Ce posestnik, t. j. kmet sam obdeluje svoje zemljišče, se šteje za dohodke čisti gospodarski donos, ki

se v resnici doseže iz vsega kmetijskega in gozdarskega obrata, kakortudi iz drugih vrst produkcije, ki so zvezane s kmetijskim posestvom.

Okrajna glavarstva so davčne oblasti, ki predpisujejo osebno dohodnino. Doslej so imeli kmetje z okrajnimi glavarstvi kot davčnimi oblastmi le malo opraviti, zato je umevno, da se v osebno dohodninskih zadevah malo spoznajo in delajo napake, ki jim silno škodujejo.

Davčna oblast pošlje vsakemu, o katerem meni, da je dolžan plačati dohodnino, posebno tiskano polo, ki jo mora izpolniti, t. j. mora vanjo vpisati svoje dohodke in tiste stroške, ki se smejo po zakonu od dohodkov odbiti.

Za dohodke se smatrajo vsi prejemki v denarju ali v denarni vrednosti posameznih davčnih zavezancev, všteti najemno vrednost stanovanja v lastni hiši ali prostega stanovanja sploh. Tudi vrednost pridelkov iz kmetije, ki se v gospodarstvu samem porabijo, se mora prišteti med dohodke. *Potemtakem je torej tudi stanovanje kmeta v lastni hiši in tisto, kar je doma pridelanega porabil za hrano, za obleko itd., njegov dohodek, ki se obdavči.*

Od davčne oblasti doposlano in od davčnega obvezanca izpolnjeno polo je v teku določenega roka vrniti davčni oblasti. To se imenuje „fatiranje“ dohodnine.

Posebno važno je za kmetovalce, da jim dopolne pole izpolnijo, jih vrnejo in na vsako vprašanje davčne oblasti odgovorijo, oziroma dajo zahtevana pojasnila.

Kot davčne oblasti veljajo za mesto Ljubljana c. kr. davčna administracija, za deželo pa c. kr. okrajna glavarstva (davčni oddelek). Dopisi davčnih oblasti prihajajo navadno po pošti, in sicer v rdečkastih (roza) kuvertih. *Te dopise davčnih oblasti mora vsak kmet natančno prebrati, se točno po njih ravnati, če noče da ne pride v velike neprilike. Silno nevarno je opustiti davčno napoved (fatiranje) ali kako pojasnilo, ki ga davčna oblast zahteva. § 205. postave o osebnih davkih namreč pravi, da, če kdo kljub pozivu ne poda davčne napovedi, mu sme davčna oblast, oziroma cenilna komisija, predpisati osebno dohodnino na podlagi uradnih poizvedb in uradnih podatkov. Te uradne poizvedbe so pa mnogokrat nezanesljive in za davčnega obvezanca škodljive. Davčni referent (poročevallec), se namreč obrne za pojasnila do svojih zaupnikov. Jasno je, da vsi zaupniki niso tako vestni, kakor bi morali biti, so mnogokrat nehote ali namenoma pristranski in se čestokrat dajo voditi od človeških slabosti in osebnih čutov, kakršna so prijateljstvo, sovraštvo, nevoščljivost itd. Čeprav to, kar davčna oblast uradno dožene po svojih zaupnikih, mnogokrat ni resnično, je vendar nedopustno v pritožbi izpodbijati dotične številke, če se je davek predpisal po določilih § 205., t. j. v tokozvanem kontumačnem postopanju, če je namreč davčni obvezanec opustil fatiranje svojih dohodkov in če ni na zahtevo davčne oblasti dal potrebnih pojasnil. Tako se je n. pr. pripetilo nekemu kmetu na Notranjskem, ki ni podal davčne napovedi (ni fatiral), da je davčni referent okrajnega glavarstva cenil njegove letne dohodke na 14.000 K, cenilna komisija pa za celih 140.000 K več, t. j. na 154.000 K! Predpisalo se mu je na tej podlagi osebne dohodnine nič manj kakor 40.000 K, kar je več kot je sploh njegovo premoženje vredno, in to vse, da povemo še enkrat, samo zato, ker kljub pozivu davčne oblasti ni podal napovedi.*

Kontumačne posledice nastopijo tudi tedaj, če se napoved poda prekasno, t. j. pozneje, kakor to zahteva davčna oblast.

Odslej naprej bodo tudi kmete trdo prijemali zaradi osebne dohodnine, zato zaključimo še enkrat: »Kmetje, pazite na vse dopise davčnih oblasti in dajajte vedno pravočasno in točno vsa zahtevana poročila in odgovore!«

Davčno napoved prav sestaviti, t. j. svoje dohodke z vsemi dopustnimi odbitki pravilno fatirati pa more le tisti, ki tozadevne postavnne določbe pozna. Kdor noče biti oškodovan, tega je dolžnost, se dobro poučiti o tozadevnih postavnih predpisih. Iz tega vzroka nujno priporočamo vsaj nekaterim bolj izurjenim v vsaki vasi kupiti knjigo „Dohodnina“, ki jo je spisal c. kr. finančni svetnik v Ljubljani *Valentin Žun* in ki se dobi v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani. V tej knjigi je vse povedano in so tudi pridejani zgledi, oziroma vzorci, kako je izdelati napovedi o dohodkih in kako je dajati davčni oblasti pojasnila.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dobajajo na c. kr. kmetijsko družbo Kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se navedno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise priloženo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismo priloženo 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojnin. skemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 1. Ali res ni dovoljen prost prevozní promet za sadni mošt ali za sadno vino iz Štajerske na Kranjsko? Kako je postopati, da se dobi to dovoljenje in kdo ima zanj prositi, kupec ali prodajalec? Je li sploh možno dobiti dovoljenje v trgovinske svrhe za večkratni prevoz ne glede na množino, kraj in postajo? (V. Š. v D. L.)

Odgovor: Po naredbi urada za prehrano ljudstva z dne 24. novembra 1917, drž. zak. št. 452., se sme prevažati sadni mošt in iz tega napravljeni kis le s posebnim prevoznim dovoljenjem, ki ga izdajajo poslovalnice za sočivje in sadje »Geos« na Dunaju in podružnice te poslovalnice v posameznih kronovinah. Brez prevoznega dovoljenja se sme prevažati omenjena predmeta le, ako sta bila uvožena iz Ogrske, Bosne, Hercegovine ali iz carinskega tujezemstva. Dovoljenja za neomejeni izvoz domačega pridelka se ne izdajajo, ampak je za to prositi za vsako pošiljatev posebej. V Vašem slučaju dobi tako prevozno dovoljenje prodajalec od podružnice poslovalnice za sočivje in sadje »Geos« v Gradcu. L.

Vprašanje 2. Moja triletna kobilica je imela influenco in je vsled tega zelo shujšala. Čital sem, da konji po taki bolezni pridejo zopet k sebi, če se jim poklada laneno seme. Ker pa še nisem slišal, da se z istim krmi tudi konje, prosim pouka, ali naj se laneno seme poklada surovo ali kuhano in v kaki množini na dan? (I. B. v L.)

Odgovor: Po influenci konji močno shujšajo in potrebujejo več časa, da se zopet okrepijo. K temu potrebujejo počitka, toplote, čistega zraka, čiščenja in dobre, tečne krme. Posebno zdravilno učnkuje laneno seme pri ošibelih konjih in žrebetih; in sicer ne samo s svojo močno

redilnostjo in lahko prebavnostjo, ampak tudi, ker olajša močenje in blatenje ter deluje ugodno na dihalo. Slednjič povzroča gladko in svetlo dlako. Ako pokladamo celo laneno seme, ne koristi mnogo, ker konjski želodec ne more razkrojiti luščine, ki seme obdaja, zaradi česar se seme nedotaknjeno izloči iz telesa. Niti zdrobljeno ali zmleto nima preveč haska, ker ga želodec le slabo prebavi. Zdravilni učinek lanenega semena obstoji namreč v glavnem v tkanini ob gornji kožici, iz katere se izloči sluz. Z najboljšim uspehom se poklada konjem taka sluzasta juha, ki jo dobimo, če dobro prekuhamo en del lanenega semena v dvajsetih delih vode in potem precedimo. To sluzasto juho dajemo konju po večkrat na dan, vsakokrat po 1½ do 2 litra.

Vprašanje 3. Svinja je imela šest prav lepih pujskov, ki so pa le dva meseca dobro uspevali. Tretji mesec so se pričeli pujski med seboj porivati in griziti; grizli so steljo, bili so nemirni podnevi in ponoči in zadnji del trebuha so skupaj vlekli. Eden od pujskov je samodsebe poginil. Čez tri dni je prenehal drugi pujssek žreti, ter je venomer le cvilil. Tega pujska sem zaklal in sem našel v njegovih prednjih črevih vsepolno glist. Ker se ostali pujski ravnotako vedejo, domnevam, da so tudi glistavi in se bojim, da poginejo. Pujski so dobivali dosedaj malo mleka, otrobov, korenja, krompirja in klajnega apna, a kljub temu vedno bolj hirajo. **Kako je glistavost pujskov zdraviti in s čim jih je krmiti?** (S. S. v R.)

Odgovor: Iz vsebine Vašega vprašanja je posneti, da so Vaši pujski glistavi, zato hirajo navzlic razmeroma dobri krmi in če se med seboj porivajo in grizejo ter žro steljo, pride to od bolezni presnavljanja, ki jo povzročajo gliste. Gliste so prišle v pujske potom jajčec, ki so se držala krme ali stelje, v kateri pujski rijejo. Gliste so od tiste navadne vrste, kakor jih imajo ljudje zlasti otroci. S hitro odpravo glist boste pujske rešili in če jih potem dobro krmite, se bodo kmalu popravili. Navadna glista pri prasičih se odpravi, če se jim pokladajo take reči, ki so glistam zoprne, in te so: kislo mleko, kislo zelje in repa, zeleno kislno sadje, pekoča redkvice, voda, na kateri se je česen kahal, želod itd. Gliste tudi sladkorja ne prenesejo zato dobro učinkujejo kot domača sredstva vsa krmila, ki imajo veliko sladkorja v sebi, n. pr. korenje, sladkorna pesa itd. Pokladanje vseh teh snovi pa seveda počasi učinkuje in se gliste hitreje preženo z raznimi zdravili, ki gliste hitro iz živalskega telesa odvedejo. Prav dobro in neopasno zdravilo proti glistam, ki se ga more dajati glistavim živalim brez živinozdravnikovega navodila, je čaj, kuhan iz suhega vratiča, t. j. rastline, ki se dobi posušena v vsaki lekarni pod imenom »herba tanacetii«. Posebno hitro prežene gliste bencin ali pikrinova kislina, katera zdravila se dobi v primerni obliki pripravljena le na živinozdravnikov recept v lekarni ter jih je tudi le po navodilu živinozdravnika glistavim živalim dajati.

Vprašanje 4. Imam kravo dobro za molžo in vožnjo, ki pa noče dati mleka, če nima teleta pri sebi. **Ali je kako sredstvo proti zadrževanju mleka pri kravi in kakšni stroji so za molžo primerni?** (M. D. v R.)

Odgovor: Mnogo je krav, ki so navajene dajati mleko le, ako imajo tudi tele pri sebi. Ako se to odstavi ali odstrani, potem so tako razburjene, da zadržujejo mleko na ta način, da skrčijo mišice zapiralnice, ki vodijo iz vimen v sesek. S takimi kravami se mora splošno, a posebno še med molžo lepo ravnati, jih božati in jim prigovarjati. Dobro je tudi, pokladati jim med molžo kako krmilo boljše vrste, da se s tem zmotijo. Priporočljivo je tudi, položiti kravi čez hrbet mokro vrečo, ker ta nekako ohladi kravo in pomiri razburjene živce. Največkrat pomagajo ta sredstva, da krava pripusti mleko in se pusti molsti. Če pa

vse to nič ne pomaga, potem ni drugega sredstva, kakor lepo potrpežljivo čakati, da se krava pomiri, pozabi na tele ter začne samaodsebe dajati mleko. Pri tem čakanju ni nikake nevarnosti, da bi se vime vnelo, kajti večina mleka se tvori pri molži. Vendar treba redno poskušati kravo molsti. Stroji za molžo so predragi in neprimerni za take slučaje, ter Vam jih ne priporočamo. L.

Vprašanje 5. Neki tukajšnji lesni trgovec prodaja les na težo. Rad bi na podlagi njegove cene izračunal, počim pride stati kubični meter (m^3) lesa in zaraditega Vas prosim sporočila, **koliko tehta m^3 lesa?** (F. L. na J.)

Odgovor: Teža m^3 lesa je zavisna od tega, kakšne vrste je les, kako je zložen in ali je v hlodih, ali pa bolj ali manj razrezan ali razsekan.

1 m^3 mehkih drva, svežih in zloženih tehta povprečno	630 kg,
1 " " " suhih " " " "	350 "
1 " trdih " svežih " " " "	720 "
1 " " " suhih " " " "	520 "
1 " mehkih hlovov, svežih " " " "	405 "
1 " " " suhih " " " "	225 "
1 " trdih " svežih " " " "	405 "
1 " " " suhih " " " "	292 "
1 polni m^3 mehkega, svežega lesa tehta povprečno	900 "
1 " " " suhega " " " "	500 "
1 " " trdega svežega " " " "	900 "
1 " " " suhega " " " "	650 "

Vojaška uprava računa 1 m^3 drva kakršnihkoli si bodi vedno 324 kg težke.

Vprašanje 6. Rad bi napravil nekaj mila iz loja in lužnega kamenja, toda zadnjega ni nikjer dobiti in zato bi rad vedel, če Vam je morda vendar le znano, kje bi se dobil, in če se danes sploh ne dobi, vprašam, **ali se milo dá narediti iz luga od bukovega pepela?** (A. S. na J.)

Odgovor: Lugov kamen sploh ni ničesar drugega kakor čisti ogljikovkisli kalij, ki se v kemijskih tvornicah izdeluje iz luga. V starih časih, ko so sploh vse milo le doma delali in lugovega kamenja niso poznali, so milo izdelovali le s pomočjo luga od pepela. Kako se dela milo s pomočjo pepelovega luga, najdete popisano v Gospodarskem navodilu »Izdelovanje mila za dom«, ki ga dobite pri naši družbi za 20 vinarjev.

Vprašanje 7. Kako se dá na preprost način poleti dlje časa hraniti kruh, da se ne pokvari in ne posuši? (J. Z. v S.)

Odgovor: Najboljši in najpreprostejši način poleti dolgo časa kruh hraniti in ga svežega, oziroma užitnega ohraniti, je, zaviti ga v čiste rute ter ga potem spraviti v zaprte posode n. pr. škrinje, zaboje ali škatle, ki se postavijo v kako suho in hladno shrambo. Posoda, v kateri bodi kruh hranjen, naj je po možnosti neprodorna za zrak, zato je priporočeno, jo znotraj prevleči s popirjem. Varovati se je vlažnih shramb, v katerih kruh hitro spleni.

Vprašanje 8. Ali je kaj resnice na trditvi trgovcev s semeni, da bodočo pomlad ne bo dobiti semena krmske pese in zato priporočajo seme sladkorne pese? **Ali priporočate saditi sladkorno peso namesto krmske,** ali bolj kaže sejati korenje in dr. in ali se bo morda pozneje vendarle dobilo seme krmske pese? (L. L. v I.)

Odgovor: Semena krmske pese bo bodočo pomlad prav malo ali sploh nič dobiti in je edino nadomestilo zanj poleg krompirja in strniščne repe sladkorna pesa, od katere se bo kolikortoliko semena dobilo in ga bo tudi naša družba imela omejeno množino v zalogi, zato ga bodo dobili le oni, ki ga bodo med prvimi naročili.

Sladkorna pesa je botaniško enoinista vrsta kakor krmska, dela pa znatno manjša gomolja, ki so pa zato redilnejša, ker imajo dva- do trikrat več sladkorja v sebi. Pridelek na sladkorni pesi na ha je seveda zato znatno manjši, a ima na drugi strani v sebi veliko večjo redilnost. V 100 kg krmske pese je 5 kg škrobne vrednote in v 100 kg sladkorne pese pa slabih 16 kg, torej je sladkorna pesa kot krma trikrat toliko izdatna, kakor krmska pesa. V normalnih razmerah seveda bolj kaže pridelovati krmsko peso, a v sedanjih razmerah je sladkorna pesa prav dobro nadomestilo za krmsko peso. Korenja, ki se seje pod žito, kot krmske rastline seveda nikakor ni zametovati, ker se z njim njive izkoristijo tudi za pridelovanje krme. Korenje je izborno krmilo, ki ni le izdatno, ampak tudi zelo zdravo.

Vprašanje 9. Imam nekaj makovega olja, ki je pa postalo žarko in zato neužitno ter vprašam, ali je kako sredstvo žarko olje narediti užitno? (L. P. v Š.)

Odgovor: Olje tedaj postane žarko, če se njegova maščoba razkroji. Maščoba od olja, kakor vsaka druga, se tem hitreje razkroji, t. j. postane žarka, čim bolj pride v dotiko z zrakom in jo obseva dnevna svetloba. Vsako maščobo je tedaj po možnosti dobro zaprto na temnem hraniti, da ne moreta blizu zrak in dnevna svetloba. Če olje ni preveč žarko, se da za silo popraviti, oziroma užitno narediti, če se dobro prekuha in pri prekuhavanju dene v olje nekaj čebule in suhe skorje od kruha. Še bolje se žarko olje popravi, če se dobro pomeša z moko od lesnega olja ali z eponitom, toda v tem slučaju se mora imeti posebne priprave, s katerimi se potem olje zopet popolnoma očisti.

Vprašanje 10. Pri nas naredijo majnikovi hrošči vsako leto ogromno škodo na sadnem drevju z objedanjem listja in zato vprašam, kako je majnikove hrošče zatirati, oziroma s čim bi kazalo sadno drevje škropiti? (J. Š. v D.)

Odgovor: Edino sredstvo majnikove hrošče zatirati, katero kaj izda, je pridno pobiranje hroščev in njegovih ličink pri oranju. To sredstvo pa le s časom kaj izda in le tedaj, če se tega zatiranja udeleže vsi posestniki cele pokrajine. Ptiči, zlasti kosi, vrane, gavrani, kavke itd., tudi uničijo ogromno množino hroščev; varstvo teh ptičev je torej uspešno sredstvo majnikove hrošče zatirati. Zatiranje sicer zelo nadležnih vran je dvorezni nož, kajti tamkaj, kjer se vrane popolnoma zatro, se pa hrošči in poljske miši močno razmnože. Škropljenje listja sadnega drevja v svrhu preprečenja škode po majnikovih hroščih je težko izpeljivo in bržkone tudi ni nič kaj prida uspešno. V pošteb bi prišlo škropljenje listja z 2% raztopino tobakovega izvlečka ali z razredčenim dendrinom.

Vprašanje 11. Nameravam pognojiti svoj zelenjadni vrt, kakortudi njive za krompir in travnike s kalijevo soljo in kajnitom ter vprašam, ali naj to storim že sedaj ali šele pomladi? (J. K. v S.)

Odgovor: Predvsem preberite spis v današnji številki »Kmetovalca«, ki se tiče rabe kalijevih umetnih gnojil. Kajnit in kalijeva sol sta oba kalijevi umetni gnojila, jih tedaj ni treba mešati, ampak je rabiti eno ali drugo. Vsekako je bolje, posluževati se kalijeve soli, v kateri kalijev kilogramski procent pride pri nas ceneje stati kakor kajnitov. Vrhutega ima kajnit v sebi veliko strupenih klorovih spojin, ki so posebno škodljive krompirju in tudi mnogim zelenjavnim rastlinam. Pač je pa kajnit prav umesten za gnojenje travnikov, ker uničuje nekatera nadležna travniška plevela in tudi mah. V jeseni in pozimi se sploh sme s kajnitom gnojiti, ker se do pomladi večina strupenih klorovih spojin razkroji in potem niso več škodljive. S kalijevo soljo je pa najbolje gnojiti pomladi, kajti ona ni nobeni rastlini strupena, in ker je lahko raztopljiva, takoj

učinkuje in se ni bati izgube s pronicanjem njene raztopine v spodnje plasti. Kalijeva umetna gnojila, bodisi kajnit ali kalijeva sol, bodo pa na vrtu, na njivah in na travnikih le tedaj kaj učinkovala, če ima zemlja že od prej v sebi dovolj dušičnatih in fosfornatih rastlinskih hranilnih snovi.

Vprašanje 12. Kupil bi rad travnik ob reguliranem savskem obrežju, ki spada pod regulacijski svet Save in ki sem ga imel že dvajset let v najemu. Kako naj postopam, da pridem v posest tega travnika? (I. I. v A.)

Odgovor: Ako ste neposreden mejaš omenjenega travnika, potem imate Vi po zakonu pravico za nakup istega od vlade. Ako pa travnik ne meji na Vaše posestvo, ga samo v tem slučaju lahko odkupite, ako Vam dotični mejaš izda pismeno izjavo, da ga sam, ki ima prvi pravico do njega, ne mara odkupiti. Prošnjo za odkup takega zemljišča, kolekovano z dvema kronama, vložite potom okrajnega glavarstva na deželno vlado, ter jo opremite s potrdilom davkarije, da ste mejaš, oziroma tudi z izjavo mejaša, da ta ne mara kupiti tega zemljišča. Razentega priložite tudi načrt, iz katerega je razvidna lega in obseg zemljišča. I.

Družbene vesti.

* **Novi tajnik c. kr. kmetijske družbe kranjske inž. agrikult. Rado Lah** je nastopil svojo službo pri družbi 1. januarja t. l. Tajnik Lah je rojen kot sin kmetijskih staršev leta 1879. v Rocolu pri Trstu. Gimnazijsko maturo je naredil v Trstu ter je potem absolvirao visoko šolo za kmetijstvo na Dunaju. Po dovršenih kmetijskih študijah je tri leta služboval kot gospodarski uradnik na obširnih posestvih kneza Schwarzenberga na Češkem ter je bil eno leto samostojen oskrbnik knezovega posestva v Lovosicah, kjer je imel v oskrbi tudi obširne vinograde, kajti kot rojak vinarske pokrajine je tudi več vinogradništva. Tamkaj je tudi oskrboval obširne nasade sadnega drevja. L. 1908. je prestopil v državno službo na Primorskem; bil je najprej kmetijski potovalni učitelj v Sežani in potem je bil prideljen kot tehniški adjunkt k deželnemu kulturnemu nadzorništvu v Trstu. Za časa svojega službovanja v državni službi, je naredil na visoki šoli za kmetijstvo na Dunaju izpit za učitelja na srednjih kmetijskih šolah, seveda z nemškim učnim jezikom. V pričetku sedanje vojne je bil poklican kot rezervni častnik k vojakom, se je udeležil znanih bojev na srbski fronti, je postal nadporočnik ter bil odlikovan s »Signum laudis«. Pozneje je bil kot nadporočnik in poveljnik dodeljen oddelku obalne straže v Dalmaciji, kjer je iz lastnega nagiba mnogo storil v prid tamošnjim kmetovalcem. Tajnik Lah je teoretično in praktično izvežban v vseh strokah kmetijstva, ki pridejo pri nas v poštev, in sicer v poljedelstvu, živinoreji, vinarstvu, sadjarstvu in zelenjadarstvu ter govori in piše pet jezikov, t. j. slovenski, hrvatski, češki, nemški in laški. Dokler novi tajnik še ni glasom družbenih pravil od občnega zbora kmetijske družbe potrjen in dokler ni v družbene posle popolnoma vpeljan, ostane še naprej kot odgovoren tajnik dosedanjih družbenih generalni ravnatelj Gustav Pirc.

* **Semena.** Semena krmske pese družba za letošnjo sejanje ni mogla navzlic vsemu trudu nikjer dobiti. Dežele, odkoder je doslej k nam dohajalo seme krmske pese, ga letos nimajo niti zase zadosti. V kolikor je semena pri nas še od lani v rokah trgovcev, je nezaslišno drago. Družba bo oddala svojim udom v nadomestilo nekaj semen moravske sladkorne pese. Cena sladkorne pese, potem cene za deteljno seme lucerne, za črno ali domačo deteljo in za nekatere vrste trav, ki jih družba v kratkem dobi, objavimo v prihodnji številki. Vsled

pičlih množin, ki bodo na razpolaganje, bo družba mogla upoštevati le prve naročitve svojih udov na Kranjskem in bo semena po možnosti oddala le naravnost udom-kmetovalcem, brez posredovanja spekulacijskega trgovstva. Vrečice bo družbi ob naročitvi dostaviti.

(Nadaljevanje Družbenih vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske.

Oddaja sadnega drevja spomladi l. 1918.

iz drevesnice c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Brezplačna oddaja sadnega drevja udom c. kr. kmetijske družbe kranjske je odslej naprej odpravljena in se bo sadno drevje prodajalo le družbenim udom, seveda v okviru zaloge in si kmetijska družba pridrži pravico naročitve skrečiti.

Družbeni udje, ki žele bodočo pomlad kupiti sadno drevje, naj svoje naročitve priglase potom svojih podružnic, oni pa, ki niso uvrščeni v kako podružnico, ustno ali pisмено naravnost v družbeni pisarni. Za vsako naročitev je natančno navesti naslov in zadnjo železniško postajo.

Kmetijska družba ima v svoji drevesnici večinoma le visokodebelno drevje od jablan in hrušek najbolj priznanih vrst, visokodebelno češpljevo drevje, hruške moštнице in le pičlo število pritličnih jablan in hrušek. (Črešenj, orehov, kostanjev, trt, gozdnih sadik itd., družba nima, zato naj se družbe ne nadleguje z naročitvijo tega drevja, oziroma teh vrst sadik.) Ker je zaloga posameznih plemen in vrst sadnega drevja omejena, si družba pridrži pravico naročeno vrsto sadnega drevja po svoji previdnosti nadomestiti z drugo.

Cene sadnemu drevju iz drevesnice c. kr. kmetijske družbe kranjske so za letos takole določene za visokodebelno kakor za pritlično drevje:

Drevo I. vrste	K 2—,
" II. "	" 1'50,
" III. "	" 1—.

Te cene veljajo brez zavoja, ki se posebej zaračuni za lastno ceno. Sadnega drevja III. vrste družba ne priporoča naročati, ker je slabše kakovosti in ne mara nikakih očitaj. To drevje bo družba rajši oddala podružnicam v razdelitev revnejšim posestnikom.

Naročila na sadno drevje je družbi sporočiti najkasneje do 15. februarja 1918.

Na naročitve onih, ki niso plačali udnine, se ne bo oziralo. Ker se bo le toliko drevja izkopalo in za oddajo pripravilo, kolikor ga bo do gorenjega roka naročenega, zato se družba ne bo ozirala na kasneje došla naročila.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Razglas

o oddaji sadnega drevja iz deželne drevesnice.

Iz deželne drevesnice v Mokricah na Dolenjskem se bo prihodnjo pomlad oddalo kakih 6000 visokodebelnih jablan (kanadka, dolenjska voščenska,

ananasova reneta, damasonov kosmač, jesenski kosmač, landsberška reneta, Baumannova reneta in še nekaj drugih namiznih vrst), 1000 cepljenih domačih češpelj in 1000 pritličnih hrušek.

Drevje je namenjeno predvsem za krški okraj in nekatere bližnje občine novomeškega okraja.

Oddajalo se bo za najbližje občine na licu mesta v drevesnici v Mokricah, za bolj oddaljene pa tudi v Kostanjevici, Št. Jerneju in Leskovcu pri Krškem.

V te kraje bodo morali naročniki sami priti po drevje ali poslati ponj. Naročniki iz eneistne vasi ali bližnjih krajev pošljejo lahko skupnega voznika. Po železnici se drevja ne bo oddajalo.

Dnevi za oddajanje se bodo določili in pravočasno objavili pozneje.

Naročbe na sadno drevje sprejema kulturni urad deželnega odbora v Ljubljani. Kdor torej namerava kupiti večje ali manjše število drevesc, naj se čimprej, najkasneje pa do konci februarja 1918 obrne na deželni odbor v Ljubljani z dopisnico, kjer naj navede, koliko drevesc želi, katere vrste in kam bo prišel ali poslal ponje.

Z vsako naročbo je poslati 10 K are. Ostali znesek bo vplačati pri sprejemu dreves. Cena za drevo I. vrste K 2'50, II. vrste 2 K. Pritlično drevje po 3—4 K.

(Razglas o oddaji tega sadnega drevja ni v nikaki zvezi z oddajo družbenega sadnega drevja, zato se glede njega ni obračati do kmetijske družbe.)

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Bledu, ki bo v nedeljo, dne 27. januarja 1918, ob treh popoldne v občinski pisarni na Bledu.

SPORED:

1. Poročilo načelnika.
2. Pregled računov l. 1917.
3. Prepustitev družbenega poslopja občini.
4. Slučajnosti.

Če ob določenem uri občni zbor ne bo sklepčen, se bo vršil ob štirih drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu udov.

Bled, 4. januarja 1918.

Simon Kežar, načelnik.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Trnovem, ki bo 17. svečana t. l. ob treh popoldne v društveni dvorani.

SPORED:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Odobrenje računskega zaključka.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev podružničnih zastopnikov za družbeni občni zbor.
7. Slučajnosti.

Podružnica c. k. kmetijske družbe kranjske v Trnovem.

Franc Benigar,
odbornik.

Dr. J. M. Kržišnik,
načelnik.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 4 K na leto. Posamezna številka stane 30 h. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na 1/2 strani 60 K, na 1/3 strani 30 K, na 1/4 strani 15 K in na 1/5 strani 8 K. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 1. V Ljubljani, 15. januarja 1918. Letnik XXXV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 15. jan. 1918. — Prevezne cene za 1918/17 za sledeče avstrijske pridelke: Za sto kg Drž. zak. 219 z dne 31. julija 1917: Pšenica K 40.—, Rž K 40.—, Pira K 40.—, ječmen za varenje K 37.—, ječmen za krm. K 37.—, Oves K 36.—, pri oddaji pred 15. nov. se približe še 2 K pri 100 kg. Po min. nar. z dne 29./9. 17. drž. zak. št. 391 veljajo naslednje prevzemne cene za 100 kg: koruze K 38.—, prosa K 40.—, ajde K 40.—, graha K 80.—, fižola K 80.—, leče K 120.—, boba K 60.—, grašice K 100.—, oziroma K 51.—, ter K 35.—, zadnjega žita K 35.—, oruženih koruznih storžev K 15.— franko mesto prevzema. Jedilni fižol in bob vseh vrst K 40.—, Fižol in bob, grahalileča za krm. K 30.—, Grašica K 29.—, Mak K 150.—, Ogrščica K 100.—, Repiš K 97.—, Suhe češplje, sto kg, Drž. zak. 290. z dne 6. sept. 1916: a) do 105 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povidl K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarniške tropine, posušene K 26.—, Tropine solčnih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlužki posušeni K 19.—, sto kil, kolodvor obratovljišča, brez vreč, vstevši stroške nakladanja. Krompir 22 K od 5. sept. dalje. Drž. zak. 390/17 z dne 23. sept. Seno 28 K, škupa (ržena slama) 13 K, slama od žita, graha, in grašice 11 K, fižolova, bobova, lečina, makova, repična in koruzna slama po 7 K za 100 kg. Jajca. V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34.201. Moka. (Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kuho K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje železn. postaje mlina (brez vreč). — Ajdovamoka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obloča 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16.303) Ješprenj št. 10, 66 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h. (7)

Žita in moke posreduje običajn Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene.

Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

Tržna poročila.

Cene za klavno goved. (Ukaz dež. preds. z dne 10./3. 1917., št. 8855.) — Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene in sicer: za voli I. kakovosti po K 350, II. kakovosti po 3 K, III. kakovosti po K 250; za krave I. kakovosti po K 310, II. kakovosti po K 270, III. kakovosti po K 230; za telice in bike I. kakovosti po K 330, II. kakovosti po K 3—, III. kakovosti po K 240, za koščeno živino po K 180. Za kalo se sme odbiti do 5% od žive teže v kolikor je živina nakrmjena ali napojena. (Glej letošnji »Kmetovalec« stran 47, 52, in 81.)

Najvišje cene za prasice. (Min. naredba z dne 6./7. 1916, drž. zak. št. 211.) — Za 1 kg žive teže veljajo najvišje cene in sicer za pitane prasice, ako pridejo res v zakol (iz hleva) po K 550, za debele prasice zanadaljno pitanje, ki so od 60–90 kg težki po 6 K, za mesnate prasice nad 40 kg žive teže po K 470, za pitane prasice pod 40 kg in mesnate prasice pod 40 kg ni določena nikakoli cena, a jo zato določa ukaz. dež. predsednika, ki tu sledi. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) (8)

Najvišje cene za prasice, ki jih min. nar. z dne 6./7. 1916 ne omenja. (Ukaz dež. preds.) Za 1 kg žive teže veljajo nasled. je najvišje cene: A. za odstavljene pujske do 3 mesecev starosti: 1) domačega plemena po 8–9 K, križanih pasem po 9–10 K, žlahtnih pasem po 10–12 K; B. za prasice za z akol in sicer: pitane prasice pod 60 kg žive teže in nepitane pod 40 kg žive teže 1) domačega plemena po K 5—, križanih pasem po K 550, žlahtnih pasem po K 6—; Za prasice za plem. ki so navedeni pod B se sme pribiti še 25%, ako se jih proda za plem. Za plemenske mrjase in za breje svinje gorenje cene ne veljajo. (Glej letošnji »Kmetovalec« stran 47.)

Svinjska mast in sveže meso po K 780 za kg čiste teže. (Min. nar. z dne 6./7. 1916. — (Glej lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) Za svinjsko mast pa določa novejši ukaz dež. predsednika z dne 1./4. 1917 št. 10.354 odškodnino in sicer za 1 kg surove masti po K 7—, scvrte svinjske masti po K 8—. (Glej letošnji »Kmetovalec« stran 55).

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 6 vinarjev v Jenuju ali zamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičudo se gospodarskega prometa.

Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Cepjeno trsje, dveletno, zelo močno 100 kom. 45 kron, šmarica necepljena 100 kom. 30 kron, prodaja Apton Slodnjak, trtičar, pošta Juršinci pri Ptuj, Štajersko. 206

Konjske repe od 15 cm dolg, naprej odrezane in skupaj vezane, kupujem po 14–18 kron kg. Pošiljajte na Ivan Svetec, posestnik, Rudolfovo, Dolenjsko. 227

Sode od vina, sadjevca in od žganja, jabotka ter suho sadje in vse vrste stoklenice, ter zamaške, kupi vsako množino ter prosi za ponudbe A. Oset, p. Guštanj Koroske. Razpošiljam vino, sadjevec in kisto vodo. 235

Sadna drevesca i. s. hruške žlahtne in za mošt, orehe, divje kostanje in vseh vrst prtilkavce imam naprodaj. Naroči se lahko pisмено ali ustmeno pri Jakobu Pintar, sadjerejec, Sv. Tomaž, p. Škofjaloka Gorenjsko. 240

Pristni čebelni vosek in med kupi v vsaki količini trgovec Jurej Jenko, Škofja Loka in prosi tozadevnih ponudb z navedbo cene in množine. 96

Kupimo 300 divjakov jabolčan in 200 divjakov, hruck. Po nudbe na kmetijsko podružnico v Loškem potoku. 10

Sadnega drevja večjo množino, pet-štiri in precejšenega, ki je bujno rasteče in dobrih vrst, i. s. Baumanova reneta, zlata reneta, štajerski masanekar, jesen. tafelini, ki se zdre do junija, štajerski moštar Paier Hubert zelo rodov. Zalostinke Elisa Radke. Hruške večina moštnice, tudi žlahtne Klapovke Napoleonovke i. dr., tudi nekaj prtilkovcev, in divjakov eno- in dveletnih, ima naprodaj po primerni ceni Andrej Hafner, pos. in sadjerejec, Dorfarje št. 14, p. Škofjaloka, 11

V bližini Novega mesta kupi se več voz dobrega, hlevskega gnoja. V protiračin se po dogovoru odstopi nekaj blaga. A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška c. 21. 12

„Soja“ fižol. Imam nekoliko semen fižola „Soja“ vrste „Soja“. Naročila se naslovijo „Soja“ poste restante Ljubljana, glavna pošta. 13

Napolkrto kočijo s štirimi sedeži, dvovprežni, no in dobro ohranjen, prodam ali zamenjam za lahko enovprežno. 500 kg ajdovih plev in 1500 kg repe zamenjam za seno in slamo. Albin Koman, pos., Vižmarje 33, p. Št. Vid nad Ljubljano. 14

Močan konj za težko vožnjo, vaje gepelja in kosilnice in pol leta stara zrebica, sta naprodaj pri A. Grošelj v Dobji, p. Poljanec nad Škofjotoko. 15

(6) **C. kr.**
KMETIJSKA DRUŽBA
KRANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
1. (Razprodan)	
2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	—30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—20
4. (Razprodan)	
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	1:50
6. V. Rohrman: Poučno potovanje v Švico	1—
7. (Razprodan)	
8. Boh. Skalický: Slijanje ali kájenje ameriških klijčev	—30
9. Razprodan	
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	—70
11. Gustav Pirce: Poglavje o govedoreji na Kranjskem	—30
12. Pridelovanje in razpečanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špallirju. (B. Skalický)	—50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešanec. (Weinzierl-Turk)	1—
14. A. Šivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	1:50
15. Steuert-Jamnik: Sosesta Razumnika konjereja	1—

48 raznih gospodarskih navodil po 10 vin. komad.

Izšel je
VEDEŽ

Splošni žepni koledar z notesom za 1. 1918 z vsostransko najzanimivejšo vsebino za vsakoga.

VEDEŽ je neobhodno potreben svetovalec in vodnik vsakemu brez razlike, toliko civilistu kolikor vojaku; zato napravite svojcem - vojakom gotovo največje veselje, ako jim ga pošljete.

Vedež za leto 1918 poklanja svojim častitim odjemalcem in naročnikom pregleden in natančen slovenski zemljevid italijansko-avstrijskega bojišča, ki sega od naše Ljubljane pa tja do gardskega jezera ter od koroške meje do konca Istre. — Vedež je odločil tudi 20 krasnih dobitkov, ki bodo izžrebani dne 31. marca 1918, zato je vsak izvod Vedeža previden s številko. (Natančnejši opis v Vedežu. (65)

Cena v lični vezavi K 1:20—. — Vedež se naroča v založni knjigarni J. Stoka, Trst, ulica Melin p. 19. — Kdor jih naroči 10, dobi enajstega povzru. Da se prihranijo razmerno previsoki stroški za posamezne izvode po povzetju, naj izvolijo p. n. naročniki poslati (tudi v znamkah) poleg cene še 10 v. za poštino. — Večja naročila se pošiljajo po povzetju. — Prodajalci dobijo 25% popusta.

Kmetovalci!

Skrbite za kar največje razširjenje „Kmetovalca“! Stremite za tem, da se ga lahko čita

v vseh gostilnah in javnih prostorih. Pridobivajte Kmetijski družbi novih udov. Čim več nas bo, več bomo dosegli!

Jajca za valenje

od dveh priznanih najboljših plemen sedanosti in najvišje odlikovanih vzgojnih rodov.

Črna rdečerska Mlinarka potomci petelina zmagovalca „Viktor“, ki je bil za 9000 K importiran iz Amerike. (Kokoši so stale po 1200 K). Jako lepe živali, zelo pridne jajčarice. Jajca za valenje po K 1:90 komad.

Jastrebski Plymouth-Rocks

lep v obliki in značih, ameriški import, najboljša mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca za valenje po K 1:90. Jajca belih pekinških rac po K 1:90. Jamstvo za svežost in 100% oplojenost.

Perutninarški zavod

Frančišek Vodička, Smržice na Moravskem. (13)

I Samo!
za
eno krono

pošilja
c. kr. kmet. družba
„kranjska“
ilustrirano knjižico
„Izrejevanje“
„matic“

ki je neobhodno potrebna vsakemu čebelarju. (16)

Za prešanice

od (64)

jabolk ali hrušk

bodisi suhe ali sveže

I zamenjuje!

cikorijo

KOLINSKA TOVARNA

KAVNIH PRIMESI
V LJUBLJANI.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruga!

Berite! Lesotrzci! Berite!

A. Šivic: (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevesa ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridelane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridružene tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu za ude c. kr. kmet. družbe K K 1:50.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Upravnišтво

„Kmetovalca“

sprejema

primerne inserate

po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalec«, izbaja (dvakrat mesečno) v 13-tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

(5)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 | 1 | 0 | 0

Rezervni zakladi znašajo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“:

* Vsakega p. n. dosedanjega gosp. ude, oziroma naročnika prosimo, da naj nam ostane zvest tudi v novem letu ter naj vsak pridobi vsaj enega novega ude. To gotovo ni težko v očigled mali letnini 6 kron. Te prošnje pa ne stavimo zaradi dobičkarije, vsaj vsak ud dobro vé, da družba nima od udeov nič. Z ozirom na ugled, je pa važno, da je družba močna. Glede na vsebino lista pa obetamo, da jo bomo, kakor doslej vsako leto, tudi v prihodnjem letu izboljšali, bodisi glede količinskih kakor glede kakovosti.

* Kazalo za letošnji letnik „Kmetovalca“ je sestavljeno in bo kmalu detiskano. Ker pa ogromna večina prejemnikov „Kmetovalca“ ne hrani in jim je torej kazalo nepotrebno ter bi si družba naredila le nepotrebne ogromne stroške, če bi kazalo poslala vsem prejemnikom, zato dobe to kazalo naknadno brezplačno doposlano le tisti, ki ga izrecno zahtevajo.

* Častita načelnštva podružnic in gg. družbene ude prosimo, da naj nam kolikor mogoče kmalu pošljejo svojo udnino, drugače se zadržuje razpošiljanje „Kmetovalca“ za leto 1918.

* Udnina za leto 1918. P. n. gg. družbene ude vlijudno opozarjamo, da smo vsled vojnih razmer poslali nabiralne pole za udnino za leto 1918. samo onim podružnicam, ki so izrecno zahtevale nabiralne pole za udnino. Vsem drugim udom, če so uvrščeni v kako podružnico ali ne, razpošljemo terjalna pisma s poštnimi položnicami, da vsak lahko svojo udnino pri najbližnjem poštnem uradu naravnost nakaže.

* P. n. gg. ude c. kr. kmetijske družbe, ki se obračajo v raznih zadevah na družbo, nujno prosimo, naj po možnosti vsako reč napišejo na poseben list in vsak list podpišejo ter navedo bivališče in pošto, kajti vsak družbeni uradnik ima svoj posel in se delajo silne težkote, zamude in tudi zmešnjave, če so na enem listu pisane razne prošnje, naročila na gospodarske potrebščine, naročila na drevje, gospodarska vprašanja itd.

* C. kr. kmetijska družba kranjska ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron *kg*. Navodilo o uporabi je podano v spisu „Bolezni na grozdu“, ki je udom proti plačilu 20 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane *kg* za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis „Melior“ v „Kmetovalcu“ št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnic po 1 K.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčih po 2000 *gr* po K 12— *kg*.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za goved z gobčnim lesom po K 29—, z žično cevko za goved št. 3466 po K 15—.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 140.

Klajno apno, 38—42 %, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja *kg* po 96 h.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. dobi družba zopet v februarju 1918.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 *kg* setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis „Odvračanje škode po vranah“ v „Kmetovalcu“ št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnicah po 1 *kg* za 18 K, $\frac{1}{2}$ *kg* za K 9'50, $\frac{1}{4}$ *kg* za K 5'50, $\frac{1}{8}$ *kg* za K 3—, 50 *g* za K 1'60.

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1916 vlog . K 55,000.000—, hipotečnih in občinskih posojil „ 33,000.000—, rezervnega zaklada „ 1,500.000—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4 % (1)

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je puplarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 $\frac{1}{4}$ % obrestim in proti najmanj 1 % oziroma $\frac{3}{4}$ % odplačevanju na dolg. V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

C. kr. kmetijska družba je dala naslednja gospodarska navodila posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja po 20 h vsak komad.

9a
Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Zakaj vino rjavi in kako se odpomore.
3. Rak na sadnem drevju.
4. Gnojjenje vinogradov.
5. Kako se iz gnilega grozda napravi dobro in stanovito vino.
6. Ciste drože in njih raba v kletarstvu.
7. Izбира ameriških trtnih podlog.
8. Navodilo, kako je spravljati in kako se pripravljati dober vinski kis.
9. Kako se pravilno ravna z vinskimi posodami.
10. Rastlina in njeno življenje.
11. Krmljenje z oljnim tropinami.
12. Voluhar, kako živi ter s čim in kako se zatira.
13. Čiščenje in precejanje vina.
14. Bradavice pri domačih živalih.
15. Kisli črvček.
16. Zeleno ali suho cepljenje trt.
17. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
18. O bistvu alkoholnega vrenja (kipevanja) in o rabi čistih drož pri pridelovanju vina.
19. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
20. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali.
21. Zavrleka.
22. Kako uničujemo miši in podgane.
23. Trtna plesnoba.
24. Kako se napravi stanoviten sadjevec.
25. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
26. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
27. Mazanje trt z zeleno galico.
28. Močno krmlilo „ribja moka“ kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prašičev.
29. Kržjavost ali okrnjenost trt.
30. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
31. Napenjanje govedi.
32. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
33. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
34. Diamant, dober pripomoček pri peki.
35. Kožni izpuščaji pri prasičih.
36. Bolezni na grozdu.
37. Izdelovanje mila za dom.
38. Zdravljenje kužnih bolezni s cepitvijo.
39. Sredstva proti trtni plesnobi.
40. Kteri način zelenega cepljenja trt je najbolj priporočljiv.
41. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
42. Konserviranje sadja brez sladkorja.
43. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
44. Snetjavost pri žitu.
45. Kako se jajca ohranijo.

Vabilo
na
občnemu zboru
Rmečke gospodarske zadruga
v Zgornji Šiški
ki se vrši
na Svečnico, 2. februarja 1918
ob treh popoldne
v občinski pisarni
v Zgornji Šiški.

Spored:

1. Branje revizijskega poročila.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računov iz l. 1917.
4. Slučajnosti. (12)

Zg. Šiška, dne 15. jan. 1918.

Načelstvo.

Popolne
oprave za rejo perutnine
v vsaki velikosti
-- **valilnike** --
za kmetijska in graščinska posestva
mline za kosti
za pripravljanje krme za ročni in mo-
torni pogon, je dobiti najbolje pri
Nickerl & Co., G. m. b. H.
podjetje za racionalno rejo perutnine in drobnice
Inzerdorf 119 pri Dunaju.
Zahtevajte veliki katalog, poučno knjigo št. 119
proti eni kroni v znakah. (66)

Šibre

(83)
(iz svinca, na-
tančno okrogle,
razne velikosti)

lahko vsakdo takoj in mrzlim potom
sam izdeluje. Priprava, ki jamčeno pra-
vilno deluje, stane z navodilom proti
pov- **K 35**— **F. Maxian, Her-**
zetju **manice** pri **Novi**
Paki na Češkem. Številni priznani
dopisi, med drugim tudi: Knežji gozdni
urad Studenka »S strojem za stiskanje
svinčenih krogel, ki ste nam ga lani
poslali, smo zelo zadovoljni in ga lahko
vsakomur priporočamo.« ... Vill.

Vabilo
na
redni občni zbor
Mlekarske zadruga
na Skaručni
registrov. zadruga z omejl. poroštvom
ki se bo vršil
v nedeljo, dne 27. januarja 1918
ob 2. uri popoldne
v gostilni Sršen na Skaručni.

Dnevni red:

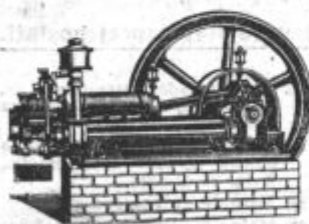
1. Poročilo načelstva o poslovnem letu 1917. (11)
2. Poročilo nadzorstva in potrjenje letnega računa.
3. Volitev načelstva (7 članov).
4. Volitev nadzorstva (6 članov).
5. Slučajnosti.

Skaručna, dne 10./1. 1918.

Načelstvo.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrst-
nih poljedeljskih strojev
iz najslavitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLA“.

Kože
od
polhov
kupi
po najvišjih cenah
B. Kölner

velotrgovina s kačubovino
in s kožami

Lipso (Leipzig)
Brühl 47.

Pošiljatve se prosi po pošti v zavrtkih
po 5 kg, nakar se de-
nar takoj po prejemu
nakaže. (57)

500 KRON.

Vam plačam, če Vam moj „Ria
Balsam“ tekom treh dni ne od-
strani brez bolečin Vaših kur-
jih ocea, bradavic in roženic.
Cena ene posodice z jamstvenim
pismom K 275, tri zaklopnice
K 550, šest zaklopnic K 850.
Stotine zahvalnih dopisov. Ke-
meny Kaschau (Kassa), Pošt-
ni predal 12 (Ogrsko) 975.

Poštne hranilnice račun št. 828.406.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica
Ljubljanske okolice registr. zadruga z neomej. zavzeto
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **4 1/4 %** (2)

bres vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vlačnika.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s českovnim prometom
ter jih obrestuje od dne vloge in do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog **23.000.000 kron**

Stanje rezervnih skladov: **1.000.000 kron.**